

Cine verifică TVR?

Despre transparență, răspundere și responsabilitate

Legea 41/1994 prevede că SRTV își desfășoară activitatea sub controlul Parlamentului, care are dreptul să solicite un raport anual, împreună cu contul de execuție bugetară al societății (Articolul 46). Cum respingerea raportului echivalează cu demiterea conducerii, mecanism de sancționare folosit frecvent de Parlament (din 16 rapoarte, 8 au fost aprobate și 8 respinse), rapoartele ar trebui să aibă destulă importanță atât pentru Parlament și cetățean, fiind principalul mijloc de control, cât și pentru conducerea SRTV, care își legitimează activitatea în acest fel. Însă greutatea mizei nu pare să fie probată în practică, odată ce consultăm rapoartele televiziunii din ultimii 17 ani. Acestea conțin numeroase inadvertențe și sunt adesea incomplete. Mai mult, situațiile financiar-contabile depuse de SRTV, îndeosebi în anii 1998-2002 dar și în anii mai recentți (2012-2014), ridică serioase semne de întrebare, așa cum a sesizat și Curtea de Conturi în rapoartele sale anuale. Din informațiile prezentate mai jos, reiese că Parlamentul nu a depus prea multe eforturi de a adresa aceste probleme sau de a verifica acuratețea datelor raportate de SRTV, folosind rapoartele drept mecanism de control politic al conducerii televiziunii sau chiar pentru „reglarea de conturi” cu adversarii politici.

SRTV publică rapoartele anuale începând din anul 2003 pe site-ul lor. Pentru a obține și rapoartele și conturile de execuție bugetară din perioada 1994 - 2002, am făcut o solicitare în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public. Inițial, răspunsul TVR a fost acela că legea 544 “nu acționează retroactiv”, și ne invitau să consultăm rapoartele din 2001 și 2002 la sediul TVR, însă nu și pe cele anterioare, pe care, conform răspunsului, aceștia consideră că nu au obligația să le pună la dispoziție publică. Motivația din răspunsul SRTV cu privire la retroactivitatea legii nu este justificată și nu este în acord cu prevederile legale, întrucât rapoartele de activitate ale instituției din perioada anterioară anului 2001, parte din arhiva SRTV, reprezintă informații de interes public, conform Legii 544/2001 Art. 5 alineatul e), și sunt parte a fondului documentaristic al instituției (Legea 544/2001, Art. 11, alineatul 1). Mai mult, Art.43 din Legea 41/1994 stipulează: “Conturile de execuție a bugetelor celor două societăți vor fi prezentate Parlamentului o dată cu rapoartele anuale, cu avizul comisiilor pentru cultură, artă și mijloace de informare în masă, precum și al celor pentru buget, finanțe, reunite, ale celor două Camere ale Parlamentului și vor fi date publicității”. Prin urmare, aceste documente ar fi trebuit să fie publice încă din 1994.

Ulterior, TVR a retras și invitația privind consultarea rapoartelor din 2001 și 2002, pe motiv că „și controlul parlamentar este o formă constituțională de control cetățenesc asupra unor instituții”. Cu alte cuvinte, ar trebui să fie suficient controlul Parlamentar, scutind TVR, în interpretarea acestora, de obligativitatea răspunderii la solicitarea de informații de interes public.

Am obținut rapoartele de activitate pentru perioada 1998 – 2002 de la Parlament, tot în baza legii 544/2001, și am constatat o serie de inadvertențe în sumele raportate: suma cifrelor din subcategoriile pe care sunt defalcate veniturile și cheltuielile totale din rapoarte este diferită de totalul raportat, deoarece unele venituri (categoria ,alte venituri’) și cheltuieli (cel mai probabil cheltuielile materiale) nu apar în rapoarte. Totalul sumelor nejustificate pe cei 4 ani sunt: 1,476,397 lei la venituri și 18,631,801 lei la cheltuieli. Întrucât raportul de activitate nu are valoarea unui document financiar, ci este o prezentare a rezultatelor televiziunii, acestea pot fi simple omisiuni. Însă pentru a avea această certitudine, trebuie verificate conturile de execuție contabilă, dar în dosarele primite de la Parlament numai cel din 2000 conține contul de execuție bugetară. Mai mult, în 2002 sunt două rapoarte de audit, unul intern și unul extern, realizate la 2 zile diferență, care dau cifre diferite pentru profitul brut și impozitul pe profit, însă ajung la aceleași sume nete (însă tabelul auditorilor externi arată o eroare clară în calculul profitului brut).

Luând în considerare aceste inadvertențe în rapoartele TVR către Parlament, precum și lipsa tuturor documentelor financiare necesare unei evaluări temeinice a situației financiare, este legitim să ne întrebăm:

- Cum putea fi exercitat controlul Parlamentar asupra TVR pe baza unor rapoarte care prezintă informații insuficiente sau chiar denaturate? (rapoarte ulterioare demonstrează că unele sume au fost trecute greșit)
- Cum anume au fost efectuate verificările de către Parlament, în condițiile în care Parlamentul a aprobat toate rapoartele TVR din perioada 1998 până în 2002? Pe ce criterii au fost aprobate aceste rapoarte, în condițiile în care până și rapoartele auditorilor se contrazic?

Abia în 2003 și 2004 apar primele rapoarte de activitate cu calcule corecte și informații complete și, întâmplător sau nu, acestea sunt și primele publicate pe site-ul televiziunii. Raportul de activitate din 2003 citează cu mândrie concluzia auditorului PricewaterhouseCoopers: „am fost foarte plăcut impresionați de îmbunătățirile identificate în sistemul de control intern al Societății Române de Televiziune și de modul în care sunt reflectate operațiunile Societății Române de Televiziune în contabilitate comparativ cu situația pe care am întâlnit-o cu ocazia auditului desfășurat de noi la data de 31 decembrie 1996”. O posibilă explicație pentru schimbarea bruscă în corectitudinea raportării poate ține de faptul că la începutul anilor 2000 au fost reglementate procedurile de control a cheltuirii banului public și de audit (inclusiv alinierea la standardele internaționale de audit), care au pus presiune pe conducerea SRTV să facă ordine în rapoartele de activitate și financiar-contabile.

Cele două rapoarte sunt însă și primele respinse de Parlament, la pachet. Pe 14 iunie, la 6 luni după numirea Guvernului Tăriceanu (Alianța D.A.: PNL, PD, UDMR și PUR), care deținea majoritate parlamentară, Parlamentul adoptă două Hotărâri consecutive. Prima (Hotărâre 27/2005) aprobă, la 3 ani distanță, raportul din 2002, perioadă în care la conducerea TVR era Cristian Valeriu Hadji-Culea, singurul președinte care și-a dus până la capăt mandatul; acesta fusese numit în timpul guvernării Radu Vasile, formată din PNȚCD, PD, PNL, UDMR și PSDR și menținut în funcție pe durata Guvernului Isărescu, format din aceeași coaliție. A doua (Hotărâre 28/2005) respingea rapoartele din 2003 și 2004 (primele rapoarte cu o situație financiară raportată corect), din cadrul mandatului lui Valentin Nicolau, care fusese pe perioada Guvernului Năstase (PSD). Respingerea rapoartelor atrage automat demiterea Consiliului de Administrație, iar la 27 iunie Parlamentul îl numește pe Tudor Giurgiu președinte al Consiliului de administrație SRTV.

Multe date eronate apar și în rapoartele recente, din 2012, 2013 și 2014, față de care Curtea de Conturi, în urma auditului financiar anual, a exprimat o opinie adversă, refuzând să emită SRTV certificatul de conformitate pentru contul de execuție a bugetului. În rapoartele Curții de Conturi din ultimii 8 ani apar numeroase probleme sesizate, unele dintre ele rămânând nerezolvate.

Câteva exemple:

- managementul defectuos al SRTV
- depunerea de situații financiare incomplete și peste termenul prevăzut
- diferențe între datele din bilanțurile contabile
- efectuarea de plăți fără documentele justificative cerute de lege pentru justificarea lor
- nerespectarea cerințelor privind asigurarea transparenței/publicității la procedura de achiziții
- încheierea de contracte dezavantajoase
- probleme la înregistrarea în evidența financiar-contabilă a bunurilor publice administrate de SRTV, ș.a.

Cu privire la ultimul aspect, Curtea de Conturi a atras atenția asupra problemelor create de statutul juridic neclar al SRTV, care nu este nici instituție publică, nici regie autonomă, nici societate comercială, existând mai multe sesizări cu privire la inventarierea și gestionarea patrimoniului public dat în administrarea TVR. Problema a fost ridicată încă din 2003, în raportul de audit extern al SRTV atașat raportului de activitate din 2002, care concluzionează că „societatea trebuie să clarifice natura și componența capitalului social prin completarea legislației care reglementează organizarea și funcționarea Societății Române de Televiziune, în sensul clarificării naturii acestuia – capital social sau patrimoniu. Reflectarea acestora în contabilitate va putea fi soluționată după clarificarea statutului juridic”.

La 13 ani distanță, problema statutului juridic neclar a rămas nesoluționată, la fel ca și neregulile financiare care decurg din ea. Acest lucru subliniază importanța reală pe care cadrul legislativ o are în ecuația crizei TVR. Însă până la găsirea de soluții, rămâne neclar cine și în ce măsură răspunde pentru toate neregulile constatate sau trecute cu vederea de-a lungul timpului la SRTV.